

آشنایی با طرح های رده بندی کتب

کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی اراک

بهمن 1404

مقدمه

- از گذشته تا امروز، کتابداران در تلاش بوده‌اند تا راهی برای نظم دادن به مجموعه‌های کتابخانه بیابند. با افزایش منابع، به‌ویژه پس از اختراع ماشین چاپ، نیاز به روش‌های دقیق‌تر برای سازماندهی منابع بیشتر شد.

تعریف سازماندهی

- سازماندهی در کتابخانه شامل دو فرآیند مهم است: **فهرست نویسی و رده بندی**. این دو کمک می کنند منابع کتابخانه تجزیه و تحلیل، شناسایی، و بازیابی پذیر شوند.

فهرست نویسی

تعریف

- فهرست نویسی دانشی است برای تحلیل محتوای منابع و ثبت مشخصات آنها به گونه ای که هر منبع از میان منابع دیگر قابل شناسایی، دسترسی و استفاده باشد.

هدف ها

- کمک به مراجعه کننده برای یافتن کتاب از طریق نام نویسنده، عنوان یا موضوع
- نشان دادن موجودی کتابخانه بر اساس موضوع یا نوع اثر
- تسهیل انتخاب کتاب با ارائه اطلاعات کتابشناختی

– فهرست نویسی

- پاسخ هایی که فهرست نویسی فراهم می کند:
- چه کتاب هایی از یک نویسنده یا درباره یک موضوع خاص در کتابخانه موجود است؟
- کتاب مورد نظر پزشکی است یا غیرپزشکی ؟
- چه نسخه هایی از یک کتاب در کتابخانه موجود است؟

فهرست نویسی شامل سه بخش است:

- فهرست نویسی توصیفی: اطلاعات ظاهری و کتابشناختی
- فهرست نویسی تحلیلی: اطلاعات موضوعی و شناسه های افزوده
- رده بندی

فهرست نویسی توصیفی

• شامل بخش‌های زیر است:

- سرشناسه (نام نویسنده اصلی)
- عنوان کتاب
- اطلاعات پدیدآورندگان همکار
- ویرایش
- وضعیت نشر (محل، ناشر، سال)
- مشخصات ظاهری (صفحه، تصویر، اندازه)
- فروست
- یادداشت‌ها (شابک، گروه سنی، بها و...)

فهرست نویسی تحلیلی

- در این مرحله:
- موضوع های کتاب تعیین می شوند.
- شناسه های افزوده مانند همکاران افزوده ، مترجم، و... ثبت می شود.

منابع و ابزار فهرستنویسی

- سرعنوان‌های موضوعی MESH: مجموعه واژگانی که توسط کتابخانه ملی پزشکی ایالات متحده (NLM) ایجاد شد تا در نمایه سازی مقالات نشریات و فهرستگان کتابهای علوم زیستی به کار برده شد
- اصطلاحنامه پزشکی فارسی به انگلیسی – انگلیسی به فارسی
- طرح‌های رده‌بندی NLM Classification 2024
- جدول نشانه مؤلف
- کتابشناسی ملی ایران
- طرح NLM catlog

رده‌بندی

تعریف

- سازمان‌دهی منطقی منابع بر اساس موضوع یا فرم آن‌ها به گونه‌ای که کنار هم قرار گیرند و دسترسی آسان شود.

هدف‌ها

- ایجاد نظم موضوعی در کتابخانه
- تسهیل بازیابی منابع

انواع رده‌بندی

- بر اساس: ثبت، اندازه، شکل، نویسنده، تاریخ انتشار، موضوع، گروه سنی

انواع رده بندی:

BC بلیس

CC کولون

DDQ دیوپی

LC کنگره

NLM پزشکی

رده‌بندی دیویی

- رده‌بندی دیویی: یک سیستم طبقه‌بندی موضوعی کتابخانه‌ای است این سیستم رده‌بندی براساس نگرش فلسفی و کلی-جزیی تدوین شده و همه دانش را در بر می‌گیرد این رده صرفاً با اعداد کدگذاری شده ۱۰ رده اصلی ۱۰۰ رده فرعی ۱۰۰۰ رده جزیی و به کمک اعداد اعشاری گسترش می‌یابد و برای تعیین موضوع اصلی کتاب می‌باشد
- توسط ملویل دیویی طراحی شده
- دانش بشری را در ۱۰ دسته اصلی از ۰۰۰ تا ۹۰۰ تقسیم می‌کند
- برای کتابخانه‌های کوچک تا متوسط مناسب است

رده اصلی دیویی:

- کلیات ۰۰۰
- فلسفه و روانشناسی ۱۰۰
- دین ۲۰۰
- علوم اجتماعی ۳۰۰
- زبان ۴۰۰
- علوم محض ۵۰۰
- علوم کاربردی ۶۰۰
- هنر ۷۰۰
- ادبیات ۸۰۰
- تاریخ و جغرافیا ۹۰۰

رده بندی کتابخانه کنگره (LC)

- بر اساس نظام رده بندی کتابخانه کنگره LC میباشد. این طرح متشکل از ۲۱ رده در قالب حروف الفبای انگلیسی میباشد و در حال حاضر از ۲۶ حرف الفبا حروف I,O,W,X,V در این رده بندی به کار نمیروند و برای گسترش های آینده ذخیره شده اند. این نظام، موضوعی و ساختار آن به صورت سلسله مراتبی از کل به جز است و حروف بزرگ در کنار رده اصلی برای رده های فرعی به کار میروند. همچنین برای تقسیمات فرعی از اعداد صحیح استفاده میشود. این رده با حروف انگلیسی کدگذاری شده ۲۱ رده اصلی و به کمک ترکیب حروف رده فرعی و با افزودن اعداد زیر رده ها گسترش می یابد این رده بندی موضوع کتب و دانش هاست

B : فلسفه، روانشناسی، دین

شماره راهنما	موضوع
B	فلسفه عمومی
BBR	فلسفه اسلامی
BC	منطق
BD	فلسفه نظری (هستی شناسی ، متافیزیک)
BF	روانشناسی
BH	زیبایی شناسی
BJ	اخلاق، عادات اجتماعی
BL	ادیان، اساطیر
BM	دین یهود
BP	دین اسلام
BQ	آئین بودا
BR	مسیحیت
BS	کتاب مقدس (تورات و انجیل)
BT	آئین مانی
BX	آئین کاتولیک (فرق مسیحی)

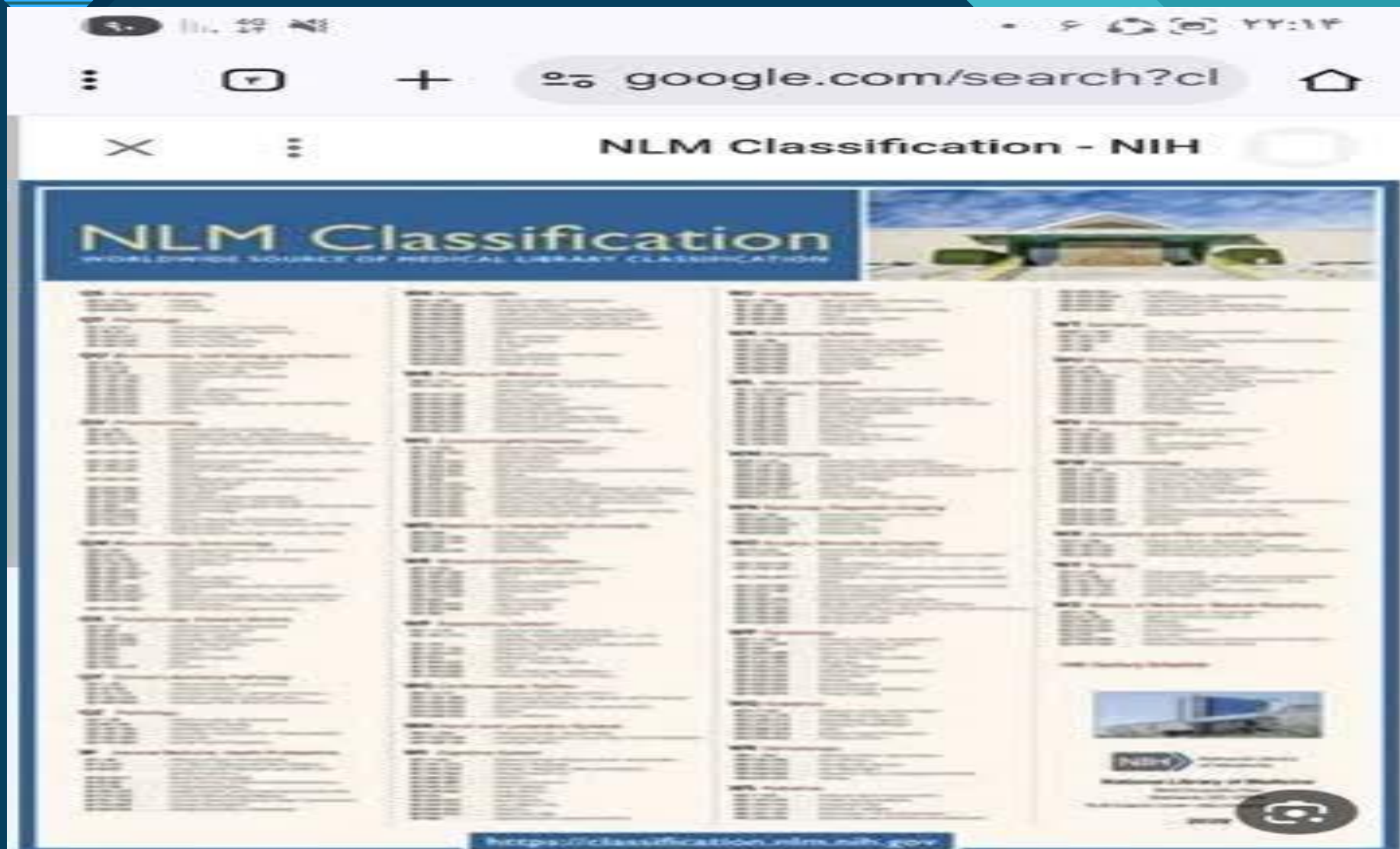
A : آثار عمومی، کلیات

شماره راهنما	موضوع
AC	مجموعه ها، جُنگها
AG	عجایب، پرسشها و پاسخها
AM	موزه ها
AN	روزنامه ها
AZ	تاریخ عمومی علم، علوم انسانی

- زبان شناسی و ادبیات : P
- زبان و ادبیات یونانی : Pa
- تا
- داستان و ادبیات نوچوانان : PZ
- فلسفه، روانشناسی، مذهب : B
- فلسفه : BD
- روانشناسی : BF
- اسلام : BP
- علوم طبیعی و ریاضی : Q

فرایند فهرست نویسی توصیفی، تحلیلی و رده بندی کتب

- در کتابخانه مرکزی علاوه بر کتابهای حوزه علوم پزشکی، کتابهای غیر پزشکی و فرهنگی گردآوری می شوند. به همین دلیل از دو سیستم رده بندی NLM Classification ۲۰۲۴ و LC در کنار هم استفاده میشود. در ادامه فرایند فهرستنویسی کتابها به تفکیک حوزه موضوعی و زبان منبع تشریح می گردد
- فهرست نویسی کتابهای حوزه علوم پزشکی: کتابهای این حوزه های موضوعی با استفاده از مستندات موضوعی پزشکی کتابخانه مرکزی و سرعنوان های موضوعی MeSH و سیستم رده بندی ۲ NLM Classification رده بندی می شود
- NLM نشانه گذاری آن ترکیبی از حرف و عدد دارای ۳۵ رده اصلی و نمایه الفبایی است و QS-QZ علوم پایه یا پیش بالینی
- W-WZ: برای علوم بالینی

بازدید <

NLM Classification Poster

ممکن است تصاویر مشمول حق نشر نباشد. بیشتر بدانید

ذخیره

همرسانی

- الف. کتابهای فارسی: در کاربرگه کتاب فارسی، پیش فرض سیستم جهت جستجوی Z3950، جستجو در کتابخانه ملی ایران است. بعد از وارد کردن شماره شابک کتاب در فیلد مربوطه و کلیک کردن روی گزینه Z3950، جستجو در این کتابخانه انجام می شود:

- اگر اطلاعات کتابشناختی اثر در کتابخانه ملی موجود باشد:
- بازنشانی در کاربرگه کتاب فارسی کتابخانه
- اصلاح اطلاعات
- انتخاب موضوع از روی مستند موضوعی پزشکی کتابخانه مرکزی
- به اولین موضوع رده داده می شود.
- رده بندی با استفاده از رده بندی NLM Classification
- شماره کاتر از روی جدول کاتر سن برن
- ورود شماره ثبت کتاب در کاربرگه ثبت اثر در نرم افزار
- الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری

- در صورتیکه اطلاعات کتابشناختی اثر در کتابخانه ملی موجود نباشد:
- فهرست نویسی بنیادی انجام می شود. (طبق قوانین انگلو امریکن (AACR II)
- ورود اطلاعات کتابشناختی در کاربرگه کتاب فارسی
- انتخاب موضوع از بانک مستندات موضوعی پزشکی
- به اولین موضوع رده داده می شود.
- رده بندی با استفاده از رده بندی NLM Classification
- شماره کاتر از روی نشانه ی مولف فارسی برگرفته از کاترسن برن
- ورود شماره ثبت در کاربرگه
- ثبت همان اثر الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگ و ارسال به کتابخانه

- کتابهای لاتین پزشکی : از طریق سایت **nlmcatlog**
- با استفاده از **ISBN** و یا عنوان آن ایزو آن گرفته می شود
- بازنشانی در کاربرگه کتاب لاتین
- اصلاح اطلاعات
- ورود شماره ثبت کتاب در کاربرگه ثبت اثر در نرم افزار
- الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگ و ارسال به کتابخانه مربوطه

- اگر کتاب در کتابخانه NLM موجود نباشد:
- فهرست نویسی بنیادی انجام می شود. (طبق قوانین انگلواامریکن (AACR II)
- ورود اطلاعات کتابشناختی در کاربرگه لاتین
- انتخاب موضوع از بانک مستندات موضوعی پزشکی MeSH
- به اولین موضوع رده داده می شود.
- رده بندی با استفاده از رده بندی NLM Classification
- شماره کاتر از روی جدول کاتر سن برن
- ورود شماره ثبت در کاربرگه ثبت همان اثر
- الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگ و ارسال به کتابخانه

مقدمه : فهرست نویسی کتابهای حوزه های غیر علوم پزشکی

الف. کتابهای فارسی: در کاربرگه کتاب فارسی، پیش فرض سیستم جهت جستجوی Z3950، جستجو در کتابخانه ملی ایران است. بعد از وارد کردن شماره شابک کتاب در فیلد مربوطه و کلیک کردن روی گزینه Z3950، جستجو در این کتابخانه انجام می شود:

اگر اطلاعات کتابشناختی اثر در کتابخانه ملی موجود باشد:

بازنشانی در سیستم نرم افزار کتابخانه

اصلاح اطلاعات

شماره کاتر از روی جدول کاتر سن برن

ورود شماره ثبت در کاربرگه ثبت همان اثر

الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگ و ارسال به کتابخانه ها مربوطه

- گر اطلاعات کتابشناختی اثر در کتابخانه ملی موجود نباشد:
- فهرست نویسی بنیادی انجام می شود. (طبق قوانین انگلو امریکن (AACR II)
- ورود اطلاعات کتابشناختی در فهرست برگه فارسی
- انتخاب موضوع از بانک سرعنوان های موضوعی فارسی کتابخانه ملی
- به اولین موضوع رده داده می شود.
- رده بندی با استفاده از رده بندی کنگره (LC Classification)
- ورود شماره ثبت در کاربرگه ثبت اثر در نرم افزار
- شماره کاتر با استفاده از جدول کاتر سن برن
- الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگ و ارسال به کتابخانه مربوطه

- کتابهای لاتین: کتاب در فهرست کتابخانه کنگره (LC)
- اگر اطلاعات کتابشناختی اثر در کتابخانه کنگره موجود باشد:
- بازنشانی در کاربرگه
- اصلاح اطلاعات
- ورود شماره ثبت در کاربرگه ثبت اثر در نرم افزار
- شماره کاتر با استفاده از جدول کاتر سن برن
- الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگوارسال به کتابخانه های مربوطه

- اگر اطلاعات کتابشناختی اثر در کتابخانه کنگره موجود نباشد:
- فهرست نویسی بنیادی انجام می شود. (طبق قوانین انگلو امریکن (AACR II) ورود اطلاعات کتابشناختی
- انتخاب موضوع از کتب مشابه در کتابخانه کنگره یا سایر کتابخانه های ملی دنیا به اولین موضوع رده داده می شود.
- رده بندی با استفاده از رده بندی کنگره ((LC Classification
- شماره کاتر از روی کاتر سن برن
- ورود شماره ثبت در دفتر ثبت فهرست برگه التین همان اثر
- الصاق لیبل عطف کتاب، بارگذاری تگ و ارسال به تالرهای مربوطه